

Αισθητηριακή Ολοκλήρωση

Κάθε μέρα λαμβάνουμε τεράστιες ποσότητες πληροφόρησης από τις αισθήσεις μας. Αυτή την πληροφόρηση την χρησιμοποιούμε για να οργανώνουμε τη συμπεριφορά μας και να αλληλεπιδρούμε επιτυχώς με το περιβάλλον μας. Ο εγκέφαλός μας πρέπει να οργανώνει αυτές τις πληροφορίες ώστε να μπορούμε να δρούμε σε καθημερινές καταστάσεις όπως στην τάξη, στο σπίτι και στις κοινωνικές συναναστροφές. Αυτή η ικανότητα του εγκεφάλου να λαμβάνει και να οργανώνει αισθητηριακές πληροφορίες από το ίδιο μας το σώμα και από το περιβάλλον, με σκοπό την οργάνωση και εκδήλωση μιας ανάλογης συμπεριφοράς, λέγεται *αισθητηριακή ολοκλήρωση*.

Η αισθητηριακή ολοκλήρωση εστιάζεται κυρίως σε τρεις βασικές αισθήσεις:

- **Την απτική** (οι πληροφορίες που μας δίνει αφορούν την αφή, τον πόνο, τη θερμότητα και την πίεση και είναι πολύ σημαντικές για την αντίληψη του περιβάλλοντος).
- **Την αιθουσαία** (αναφέρεται σε δομές στο έσω αυτί που ανιχνεύουν την κίνηση και τις αλλαγές στη θέση της κεφαλής, μας «λέει» αν το κεφάλι μας είναι όρθιο ή σε πλάγια θέση, ακόμη και με τα μάτια μας κλειστά).
- **Την ιδιοδεκτική** (μας παρέχει την ασυνείδητη αντίληψη της θέσης του σώματος μας στο χώρο, μας βοηθάει να προσαρμόσουμε το σώμα μας αυτόματα σε διαφορετικές καταστάσεις και να χειριστούμε αντικείμενα χρησιμοποιώντας επιδέξιες κινήσεις).

Η διασύνδεσή τους αρχίζει να σχηματίζεται πριν τη γέννηση και συνεχίζει να αναπτύσσεται καθώς το άτομο ωριμάζει και αλληλεπιδρά με το περιβάλλον του. Οι τρεις αισθήσεις δεν συνδέονται μόνο μεταξύ τους, αλλά και με τις υπόλοιπες τέσσερις δευτερεύουσες (ακοή, όραση, όσφρηση, γεύση). Αν και οι τρεις αυτές αισθήσεις είναι λιγότερο γνωστές, από τις υπόλοιπες, είναι πολύ σημαντικές στη ζωή μας. Βασικά μας επιτρέπουν να αντιλαμβανόμαστε, να αποτυπώνουμε και να αντιδρούμε σε διαφορετικά ερεθίσματα στο περιβάλλον μας. Για τα περισσότερα παιδιά η αισθητηριακή ολοκλήρωση αναπτύσσεται αυτόματα,

ακούσια, χωρίς προσπάθεια, μέσα από το παιχνίδι και τις ελεύθερες δραστηριότητες . Για άλλα παιδιά όμως η διαδικασία αυτή είναι ανεπαρκής, απαιτεί προσπάθεια χωρίς να έχει πάντοτε αποτέλεσμα.

Ένα παιδί χρειάζεται αξιολόγηση της αισθητηριακής ολοκλήρωσης όταν έχει:

- Φτωχή σχολική επίδοση
- Υπερκινητικότητα
- Έντονη παρόρμηση και διάσπαση προσοχής
- Δυσκολία στην ακολουθία λεκτικών οδηγιών και στο λόγο
- Φτωχή ισορροπία
- Φτωχές κινητικές δεξιότητες – αδεξιότητα
- Δυσκολίες στην οπτική αντίληψη
- Δυσκολίες συμπεριφοράς και διαχείρισης συναισθήματος
- Δυσκολίες οργάνωσης χώρου και χρόνου
- Αντίσταση στη μετάβαση από τον ένα χώρο στον άλλο ή σε δραστηριότητες
- Ελαττωμένη αντίδραση στον πόνο
- Αντίδραση σε δραστηριότητες προσωπικής υγιεινής και στη σίτιση
- Υπερβολική αντίδραση ή παθητικότητα στο άγγιγμα, στην κίνηση, στο φως, στους ήχους κ.α.

Βασική αρχή της παρέμβασης είναι οι δραστηριότητες να είναι ευχάριστες για το παιδί και ταυτόχρονα να έχουν σαφή στοχοκατευθυνόμενο προσανατολισμό στις δυσκολίες του. Ο στόχος δεν είναι η εκπαίδευση σε μία συγκεκριμένη δραστηριότητα, αλλά η δυναμική προσέγγιση στα αίτια που προκαλούν τη δυσκολία στο να επιτευχθεί αυτή η δραστηριότητα. Δε μιλάμε λοιπόν για απλό αισθητηριακό ερεθισμό, το άτομο πρέπει να είναι ενεργητικό, πρέπει να κάνει προσαρμοστικές αντιδράσεις για να θεωρήσουμε ότι όντως ενεργοποιείται το νευρικό του σύστημα και μαθαίνει. Τα ερεθίσματα ελέγχονται συνεχώς από το θεραπευτή, ανάλογα με τις αντιδράσεις του ατόμου. Η θεραπεία πρέπει να

δίνεται βέβαια από θεραπευτή, με εξειδικευμένη εκπαίδευση σε αυτή τη συγκεκριμένη μέθοδο.

Ένας από τους στόχους του σχολείου μας είναι η δημιουργία ενός ειδικά διαμορφωμένου και εξοπλισμένου χώρου για την αισθητηριακή ολοκλήρωση. Το δωμάτιο της αισθητηριακής ολοκλήρωσης είναι συνήθως ένας μεγάλος και ασφαλής χώρος, έτσι ώστε το παιδί να μπορεί να κινείται όσο το δυνατόν ανεξάρτητα για να κάνει τις διάφορες δραστηριότητες. Ο εξοπλισμός είναι σχεδιασμένος ώστε να δίνει ερεθίσματα στα αισθητηριακά συστήματα του παιδιού. Υπάρχει εξοπλισμός που στοχεύει στον ερεθισμό του αιθουσαίου συστήματος, όπως είναι ο αιωρούμενος εξοπλισμός, οι λεγόμενες κούνιες. Υπάρχουν ακόμη ράμπες με πατίνια, τραμπολίνα, ρολά, στρώματα και μέρη που σκαρφαλώνει το παιδί για ιδιοδεκτικά ερεθίσματα. Για απτικά ερεθίσματα χρησιμοποιούνται ποικίλα υλικά, όπως υφάσματα, αφρός, φακές, μακαρόνια, δαχτυλομπογιές, πλαστελίνες, κ.α.

Αιμιλία Θεοδοσίου- Γαβριηλίδου, Ειδική Εκπαιδευτικός- Εργοθεραπείας